

Program usuwania azbestu
i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Łabiszyn
na lata 2021-2032



Maj, 2021 r.

Zamawiający:

Gmina Łabiszyn
Plac 1000-lecia 1
89-210 Łabiszyn



Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota - Tomaszewska
ul. Wagrowska 2/207
61 - 369 Poznań
www.greenkey.pl

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2032

Właściciel firmy:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr Kamil Nabagło



SPIS TREŚCI

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	5
2. PODSTAWY PRAWNE	7
3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE - SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA.....	9
4. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁABISZYN.....	13
5. INWENTARYZACJA BAZOWA	13
6. ANALIZA ILOŚCI WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY ŁABISZYN	16
7. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY ŁABISZYN	20
8. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA AKTUALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY ŁABISZYN	24
8.1. Obowiązki Gminy Łabiszyn.....	26
8.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości.....	27
8.3. Obowiązki wykonawcy robót.....	28
9. HARMONOGRAM ZADAŃ W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ.....	29
10. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW AZBESTOWYCH	30
10.1. Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	31
10.2. Kredyty oferowane przez banki.....	31
SPIS RYCIN.....	34
SPIS SKRÓTÓW.....	34
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	35

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2020 r., poz. 1680), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 przyjęło uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie do 31.12.2032 r.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów zawierających azbest oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

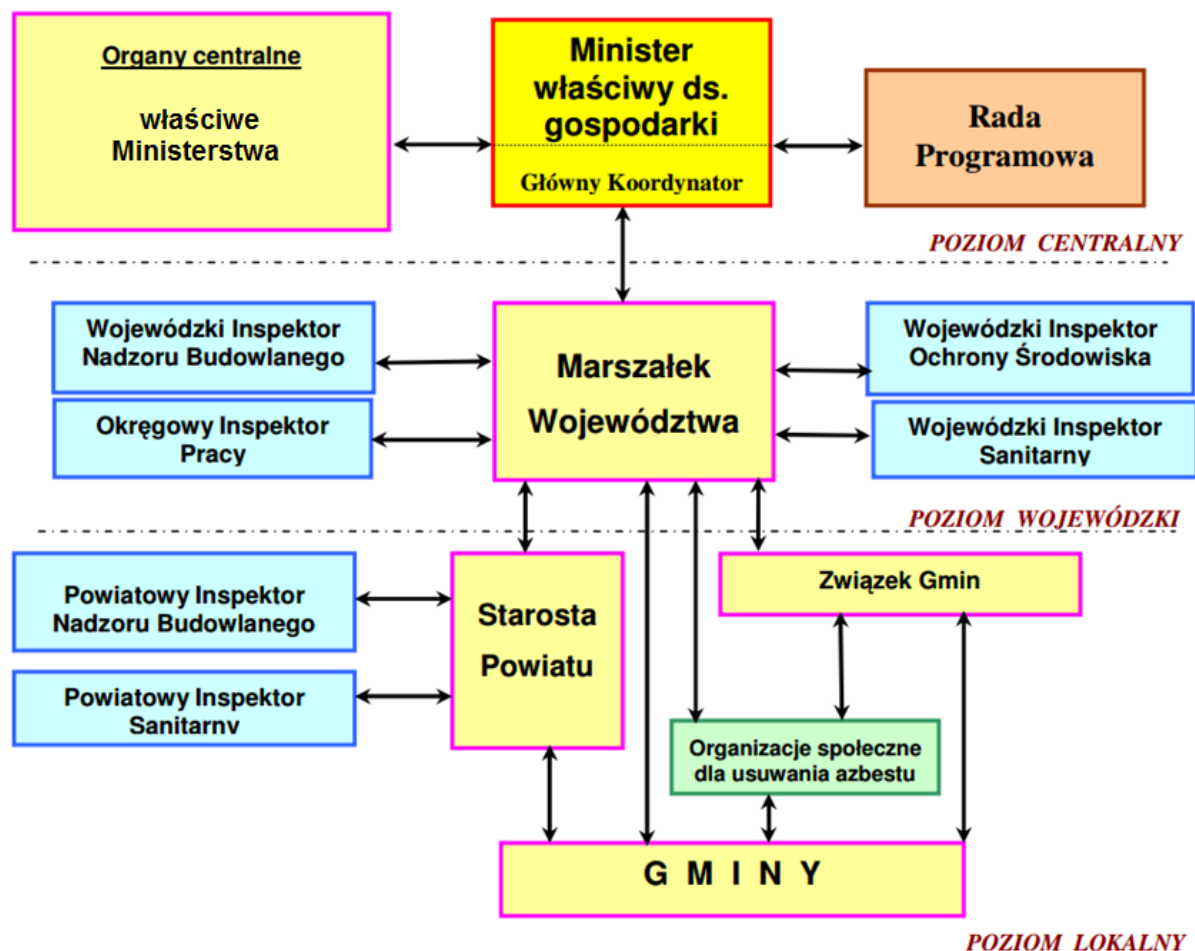
Proces eliminacji azbestu może ulec przyspieszeniu dzięki stale rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców, a także nowym możliwościom w zakresie estetyki wykończenia obiektów budowanych. Najważniejsza jednak, wydaje się być możliwość wsparcia finansowego działań, przez państwo i samorząd.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” określił następujące zadania na poziomie lokalnym realizowane przez samorząd gminny.

1. gromadzenie przez Burmistrza Łabiszyna informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do Marszałka Województwa Kujawsko - Pomorskiego z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl;
2. przygotowanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w programie;
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z Marszałkiem Województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację programu;

9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zadania własne w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest Gmina Łabiszyn powinna realizować we współpracy z innymi podmiotami. Schemat przedstawiający ogólny zarys wspólnych działań przedstawiono poniżej. Udział poszczególnych jednostek w realizacji zadań opisano w dalszej części niniejszego opracowania.



Ryc. 1. Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych

Źródło: Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032, zmodyfikowany

Dotychczas w Gminie Łabiszyn obowiązywał „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2011-2032” stanowiący załącznik do Uchwały Nr XI/104/11 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 30 grudnia 2011 r.

W ostatnich latach była uzupełniana Baza Azbestowa www.bazaazbestowa.gov.pl dzięki czemu gromadzono dane o lokalizacji, masie i stanie wyrobów zawierających azbest występujących ogółem, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia.

Dane te były jednak niepełne ze względu na fakt, że wcześniej nie wszystkie wyroby zostały zidentyfikowane oraz że część mieszkańców unieszkodliwia wyroby zawierające azbest na własny koszt nie informując o tym Urzędu Miejskiego w Łabiszynie. W celu aktualizacji danych zdecydowano o przeprowadzeniu całościowej inwentaryzacji wyrobów od nowa.

Dane z aktualizacji inwentaryzacji przeprowadzonej w okresie od grudnia 2020 r. do kwietnia 2021 r. były podstawą do opracowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2032” zwanego dalej Programem.

Zarówno niniejszy Program jak i POKzA tj. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” opierają się na następujących celach:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Celem niniejszego Programu jest m.in. wskazanie mieszkańcom szkodliwego wpływu azbestu na zdrowie człowieka, określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn oraz wyznaczenie zadań w długookresowym (do 2032 roku) procesie eliminowania wyrobów zawierających azbest z użytkowania. Wszystkie te działania przyczyniają się do stworzenia właściwych warunków życia mieszkańców Gminy. Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z głównymi założeniami programu krajowego.

Niniejszy dokument zawiera:

- podstawy prawne opracowania dokumentu,
- ogólną charakterystykę Gminy Łabiszyn,
- informację o zastosowaniu i szkodliwości azbestu,
- dane o ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn,
- założenia i cele,
- harmonogram realizacji,
- sposoby finansowania oraz pozyskiwania środków finansowych na realizację celów programu.

2. PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym problematyki azbestowej są **ustawy**:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2020 r., poz. 1680) - na mocy wspomnianej ustawy zakazano produkcji wyrobów zawierających azbest,
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)
 - w ustawie zawarto sposoby postępowania przy zbieraniu, transporcie, przetwarzaniu i unieszkodliwianiu odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.) – w tym akcie prawnym azbest zaliczono do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, wskazano możliwości jego wykorzystania, przemieszczania, eliminowania, określono wymagania w zakresie sprawozdawczości,
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 z późn. zm.) - w ustawie zawarto uwarunkowania dotyczące prac budowlanych prowadzonych przy demontażu wyrobów zawierających azbest.

Głównymi aktami wykonawczymi związanymi z tematyką azbestu są **rozporządzenia**:

1. Ministra właściwego do spraw gospodarki (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska), określające sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest:
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089).
2. Ministra właściwego do spraw pracy (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia) określające, przy uwzględnieniu środków mających na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji pyłów azbestu i ochronę pracowników przed ich działaniem oraz sposoby pakowania i znakowania materiałów zawierających azbest: zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz program szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r., Nr 216 poz. 1824),
 - Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286).
3. Ministra właściwego do spraw środowiska, określające klasyfikację odpadów zawierających azbest wraz z przypisanymi kodami odpadów
 - Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 10).
4. Ministra właściwego do spraw środowiska, określające warunki prowadzenia bazy danych dotyczącej wyrobów zawierających azbest
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450).

Problematyka azbestowa ujęta została także w wielu innych ustawach i rozporządzeniach. Ze względu na szeroki zakres materiałów nie wymienia się ich w niniejszym dokumencie wskazując jedynie najważniejsze akty prawne.

Niniejszy dokument jest zgodny z obowiązującymi aktami prawnymi z zakresu gospodarki odpadami oraz z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022.

Uchwałą nr 88 Rada Ministrów w dniu 1 lipca 2016 r. przyjęła **Krajowy plan gospodarki odpadami 2022**. Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Odpady zawierające azbest powinny być unieszkodliwiane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest lub też na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych.

W dniu 29 maja 2017 r. Uchwałą Nr XXXII/545/17 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028. Dokument na podstawie analizy stanu aktualnego gospodarki odpadami i prognozowanych zmian przedstawia sposoby i kierunki gospodarki odpadami wraz z przyjętymi celami i terminami ich osiągnięcia.

W gospodarce odpadami zawierającymi azbest, na terenie województwa, przyjęto cel: utrzymanie i intensyfikacja działań na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest w kierunku osiągnięcia celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, wytworzonych na terenie województwa kujawsko – pomorskiego powinno odbywać się z wykorzystaniem składowisk odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych kwater na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zgodnie z zasadą bliskości, na terenie województwa, a następnie na terenie kraju.

3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE - SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Azbest jest nazwą handlową 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu.

Azbest to materiał praktycznie niezniszczalny, gdyż nie ulega on bowiem ani degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez dziesiątki lat.

W handlu powszechnie stosowano trzy rodzaje minerałów:

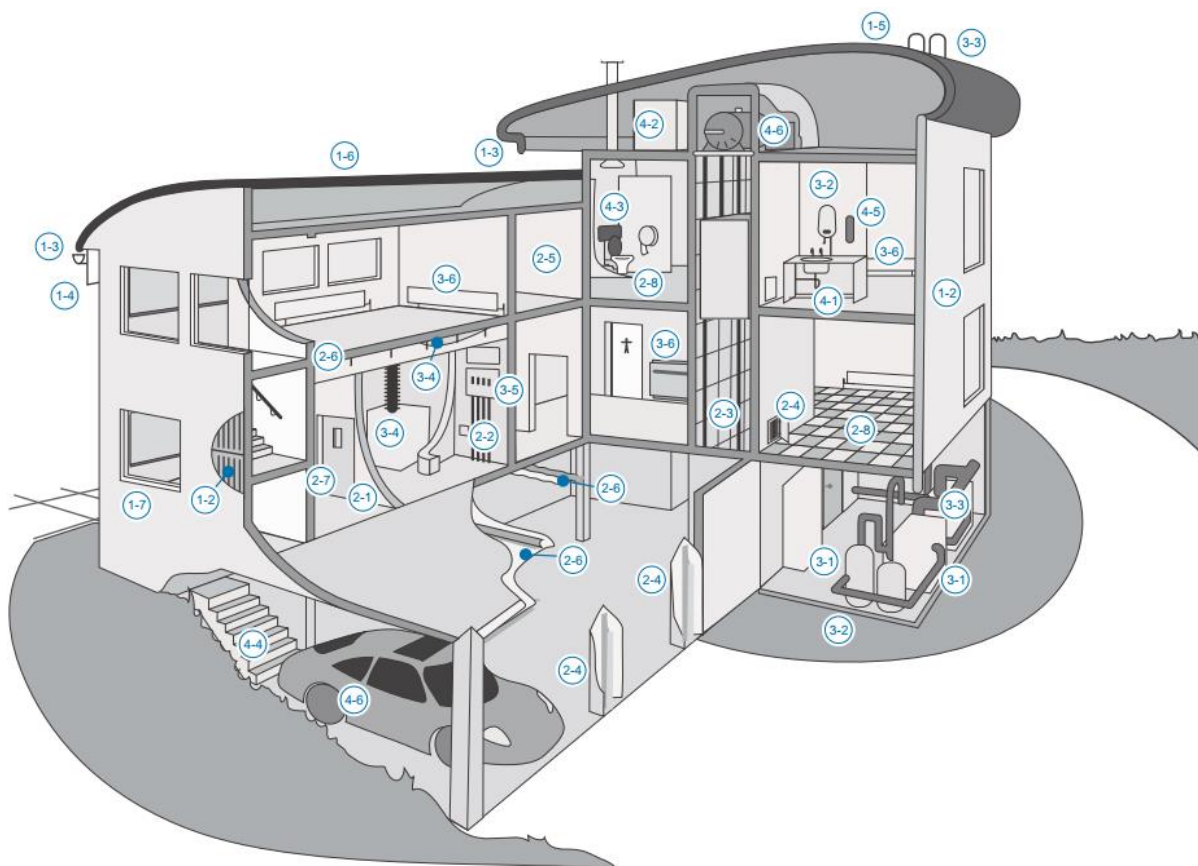
1. **Krocidolit, „azbest niebieski” (z grupy amfiboli)**, który posiadał najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, przez co był najchętniej wykorzystywany w przemyśle. Jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny przez co najwcześniej wycofany z użytkowania.
2. **Amosyt, „azbest brązowy” (z grupy amfiboli)**, który należy do grupy amfiboli o szkodliwości pośredniej między krocidolitem i chryzotylem. Nie jest spotykany w wyrobach produkcji polskiej, a jedynie w wyrobach Europy Zachodniej, często w formie tynków i natrysków ogniochronnych.

- 3. Chryzotyl „azbest biały” (z grupy serpentynów)** stosowany był w produkcji wyrobów azbestowo-cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych.

Wyroby zawierające azbest sklasyfikowano w dwóch klasach:

- 1. I Klasa - wyroby azbestowe „miękkie”** - wyroby te zawierają powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Charakteryzują się gęstością objętościową mniejszą niż 1000 kg/m³. Odznaczają się dużą łamliwością i kruchością. Łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestu. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty). Narażeni na oddziaływanie ich pyłów są pracownicy wykonujący remonty izolacji lub uszczelnień urządzeń z udziałem azbestu. Wyroby miękkie to m. in.: sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu (lub wykonane z samego azbestu); płyty i uszczelki; kinkieryt, stosowany w ciepłownictwie na złączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą; płaszcze azbestowo-gipsowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie; płyty i tektury miękkie, stosowane w izolacjach ognioochronnych.
- 2. II Klasa - wyroby azbestowe „twarde”** - ta grupa wyrobów azbestowych była najbardziej powszechna w budownictwie. Wyroby te charakteryzują się gęstością objętościową wynoszącą powyżej 1000 kg/m³. Wyroby „twarde” są sztywne i odznaczają się dużym stopniem zwięzłości. Procentowa zawartość azbestu jest niska i wynosi około 5% w płytach płaskich modyfikowanych celulozą, 12 -13% w płytach azbestowo-cementowych płaskich i falistych, około 20% w rurach azbestowo - cementowych. Do wyrobów tych zaliczamy przede wszystkim: płyty azbestowo - cementowe faliste, płaskie prasowane, cementowe typu „karo”; rury azbestowo – cementowe oraz złącza do nich; płaszcze azbestowo - cementowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie.

Wyroby azbestowe znajdujące się na terenie Gminy Łabiszyn to głównie płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane jako pokrycia dachowe.



Ryc. 2. Możliwe lokalizacje materiałów zawierających azbest w budynku

Źródło: „Azbest. Podręcznik dobrych praktyk wydany przywspółudziale Komitetu Starszych Inspektorów Pracy”

Objaśnienia do ryciny: **1 Dach/elewacja zewnętrzna**, 1-1 Dachówki/blacha dachowa, 1-2 Okładzina, powłoka ścienna, 1-3 Orynowanie/rury ściekowe, 1-4 Panele podsufitowe, 1-5 Deflektory kominowe, 1-6 Piłśń dachowa, 1-7 Panele podokienne. **2 Elewacja wewnętrzna. Ściany/sufity**: 2-1 Ściany działowe, 2-2 Panele urządzeń elektrycznych, grzewczych, kuchenki, łazienek, szafek, 2-3 Panele okładzinowe szybu wyciągowego, 2-4 Panele dostępu do przewodu pionowego, obudowa przewodu pionowego, 2-5 Powłoki ozdobne, 2-6 Powłoki natryskowe elementów konstrukcyjnych, płytek sufitów zawieszonych, pasów przeciwpożarowych, izolacji strychu lub sufitu.

Drzwi: 2-7 Panele, płyty. **Podłoga**: 2-8 Płytki, linoleum, okładzina podniesionych podłóg.

3 Ogrzewanie, wentylacja i urządzenia elektryczne: 3-1 Bojler/podgrzewacz wody: izolacja zewnętrzna i wewnętrzna, uszczelki, 3-2 Rurociągi: izolacja, uszczelki, okładzina papierowa, 3-3 Rura ogniowa i uszczelki, 3-4 Przewody: izolacja, uszczelki, okładzina wewnętrzna i mieszki ochronne, Przeciwdrganiowe, 3-5 Elektryczna aparatura rozdzielcza: elementy wewnętrzne, panele otaczające, 3-6 Urządzenie grzewcze: uszczelki, panele otaczające. **4 Pozostałe elementy**: 4-1 Maty bitumiczne pod zlew, 4-2 Zbiorniki na wodę, 4-3 Zbiorniki na wodę i sedesy, 4-4 Brzeg stopnia schodów, 4-5 Koce przeciwpożarowe, 4-6 Okładzina hamulca/sprzęgło (samochód w garażu i silnik do wyciągów pionowych).

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia człowieka, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia. Ryzyko zwiększa się znacznie w przypadku palących wyrobów tytoniowych.

Najgroźniejsze dla zdrowia człowieka są włókna, których średnica jest mniejsza od 3 mikrometrów. Takie włókna są łatwo wciągane wraz z powietrzem do płuc, docierając do końcowych odcinków dróg oddechowych, pozostają tam na stałe. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą.

Z kolei włókna o średnicy powyżej 5 mikrometrów zatrzymują się w górnych odcinkach dróg. Warto pamiętać, że pył azbestowy, oprócz tego, że zanieczyszcza płuca, także je uszkadza mechanicznie - ostre cząsteczki drażnią śluzówkę - co prowadzi do zwłóknienia tkanki płucnej. W dalszej konsekwencji pośrednio wpływa to na rozwój procesu nowotworowego.

Organizm człowieka, ze względu na wspomnianą wcześniej dużą chemiczną odporność azbestu, nie jest w stanie rozpuścić tych włókien. Proces chorobowy jest długi, średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Sama choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Ciągłe, np. zawodowe, przebywanie w środowisku narażonym na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

1. Pylica azbestowa, która przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżyty oskrzeli i rozedmy płuc. Włókna azbestowe wnikają aż do najgłębszych części płuc. Powstają ciała żelaziste, które powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej.
2. Łagodne zmiany opłucnowe, które powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
3. Rak płuc oraz międzybłoniak opłucnej i otrzewnej.

Dane dotyczące szkodliwego oddziaływania azbestu na zdrowie człowieka i działania rakotwórczego tego minerału odnoszą się do azbestu zawartego w powietrzu. Brak jest dowodów na wpływ włókien azbestowych, dostających się do organizmu drogą pokarmową, w tym obecnych w wodzie przeznaczonej do spożycia.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁABISZYN

Gmina Łabiszyn położona jest w południowo - zachodniej części województwa kujawsko - pomorskiego w powiecie żnińskim. Na koniec roku 2019 liczba ludności wynosiła 10 219 osób, z czego 4 469 osób w Łabiszynie (według danych GUS).

Opisywany teren zajmuje powierzchnię 167 km². Dominują grunty rolnicze.

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON (stan na rok 2019), na terenie Gminy Łabiszyn działało 930 podmiotów gospodarki narodowej ogółem z czego 27 w sektorze publicznym, a pozostałe w sektorze prywatnym.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2019 r. z instalacji wodociągowej korzysta 93,6 % ludności, z instalacji kanalizacyjnej 50,5 % natomiast z instalacji gazowej 36,8 %.

Poza zwartą zabudową nieczystości ciekłe są oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków lub gromadzone w zbiornikach bezodpływowych.

Lesistość Gminy Łabiszyn na koniec 2019 r. wyniosła 32,1 %.

Na terenie Gminy Łabiszyn zostały ustanowione formy ochrony przyrody:

- rezerwat przyrody „Ostrów koło Pszczółczyna”,
- Obszar Natura 2000 „Równina Szubińsko-Łabiszyńska”,
- 19 pomników przyrody, którymi są pojedyncze drzewa, grupy drzew i głązy narzutowe.,
- 4 użytki ekologiczne: bagna w obrębach ewidencyjnych Obórznia i Władysławowo.

5. INWENTARYZACJA BAZOWA

W celu określenia ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn przeprowadzono szczegółową inwentaryzację zasobów azbestu oraz wyrobów azbestowych, polegającą na spisie z natury. Inwentaryzacja została przeprowadzona w okresie od grudnia 2020 r. do kwietnia 2021 r.

Przeszkolony pracownik odwiedzał właścicieli i zarządców nieruchomości bezpośrednio na terenie posesji, aby zebrać niezbędne dane dotyczące ilości wyrobów i dokonać oceny ich stanu, a także udzielić mieszkańcom niezbędnych informacji w tej sprawie. Inwentaryzacja prowadzona była w ten sposób, aby objąć działaniami cały obszar Gminy Łabiszyn i dokładnie zlokalizować w terenie wszystkie wyroby zawierające azbest.

Pracownik zbierał od właścicieli i/lub osób zamieszkujących posesje, na których zidentyfikowano wyroby zawierające azbest komplet informacji niezbędnych do sporządzenia „Karty inwentaryzacyjnej z oceną stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”, zawierającej informacje, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywani i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).

DLA MIESZKAŃCÓW
Kultura
Sport i rekreacja
Zdrowie i bezpieczeństwo
Związki i stowarzyszenia (NGO)
Urzędy i instytucje
Oświata
Karta Dużej Rodziny (KDR)
Strategia rozwoju miasta
Rodzina 500+
Załatw sprawy w urzędzie
Komunikaty
Aktualności
Relacje
Zakład Wodociągów i Kanalizacji
Gminna Spółka Wodna
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Informacje dla rolników
GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Marina i wypożyczalnia rowerów ...



INWETRACYZACJA - AZBEST, SZAMBA I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE

BURMISTRZ ŁABISZYNA
Urząd Miejski w Łabiszynie
ul. Plac 1000-lecia 1, 89-210 Łabiszyn
tel.: 52 384 40 52
e-mail: urzed@labiszyn.pl
Łabiszyn, dnia 03 grudnia 2020 r.
**INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST,
ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH (SZAMB) I PRZYDOMOWYCH
OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW w GMINIE ŁABISZYN**

Burmistrz Łabiszyna informuje, że w dniach od 7 do 19 grudnia 2020 r. na terenie Gminy Łabiszyn odbędzie się inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, zbiorników bezodpływowych (szamb) i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Inwentaryzację na zlecenie Gminy Łabiszyn przeprowadzą pracownicy firmy Green Key z Poznania, którzy będą posiadali stosowne upoważnienia wydane przez Burmistrza Łabiszyna.

Uprzejmie prosimy o udzielenie ankietom wszelkich niezbędnych informacji, w tym przede wszystkim danych zestawionych w tabeli:

1. azbest: - powierzchnia pokrycia azbestowego(m ²), - stan wyrobów, - rozmieszczenie budynków, - planowany termin usunięcia.	2. zbiornik bezodpływowy: - pojemność (m ³), - częstotliwość opróżniania, - rok budowy, - technologia wykonania.	3. przydomowa oczyszczalnia ścieków: - typ oczyszczalni, - częstotliwość usuwania osadu, - rok budowy.
--	---	--

Inwentaryzacja jest obowiązkowa i obejmuje wszystkie nieruchomości.

Jeśli wiedzą Państwo, że w wyznaczonym terminie inwentaryzacji nie będzie możliwości zastania nikogo, kto udzieli niezbędnej informacji dotyczącej nieruchomości, ankietę można pobrać i wypełnić samodzielnie. Ankiety będą dostępne w Urzędzie Miejskim w Łabiszynie (pokój nr 9 – sprawą zajmuje się Pani Lidia Dąbkowska) oraz na stronie internetowej Gminy Łabiszyn.

Wypełnioną ankietę należy zwrócić w terminie nieprzekraczającym 28 grudnia 2020 r.

Z ramienia Urzędu Miejskiego w Łabiszynie sprawą zajmuje się Pani Lidia Dąbkowska, Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Łabiszynie, tel. 052 3844 052 wew. 28 lub kom. 531 822 311. Adres poczty elektronicznej: sdrowisko@labiszyn.pl


BURMISTRZ
ANKIETA AZBEST (POKAŻ)
ANKIETA ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI (POKAŻ)

KALENDARZ

Ryc. 3. Fragment strony internetowej informującej o inwentaryzacji wyrobów zawierającej azbest prowadzonej równocześnie z inwentaryzacją zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków

Źródło: <https://labiszyn.pl/artukul/156/1283/inwetracyzacja-azbest-szamba-i-prydomowe-oczyszczalnie>

Każdy właściciel lub zarządca nieruchomości mógł złożyć informację o posiadanych wyrobach samodzielnie. Takie zgłoszenia wpłynęły do Urzędu Miejskiego w Łabiszynie i zostały ujęte w inwentaryzacji i niniejszym Programie.

Na podstawie zebranych informacji sporządzono kartę inwentaryzacyjną oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Karta sporządzana była ręcznie dla każdego obiektu, na którym zidentyfikowano azbest i dla każdej lokalizacji odpadów azbestowych.

Ilość wyrobów zawierających azbest w terenie określono zliczając faktyczną ilość wyrobów zawierających azbest i przeliczając je na m².

Stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest dla każdego obiektu został wyliczony indywidualnie, zgodnie ze stanem faktycznym, według punktacji zawartej w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Zgodnie ze skalą punktową zawartą w ww. załączniku do rozporządzenia, każdy obiekt podlegał ocenie pod kątem:

- sposobu zastosowania azbestu;
- struktury powierzchni wyrobu z azbestem;
- możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem;
- miejsca usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych;
- wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej.

W zależności od wartości punktowej powyższych parametrów każdemu obiektowi przydzielono jeden z następujących stopni pilności:

- stopień pilności I – od 120 punktów – wymagane pilne usunięcia (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie;
- stopień pilności II – od 95 do 115 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku;
- stopień pilności III – do 90 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Na podstawie zebranych informacji sporządzony został wykaz zinwentaryzowanych nieruchomości w formacie EXCEL *xls zawierający następujące dane:

- wykorzystujących wyroby zawierające azbest (imię i nazwisko);
- adres nieruchomości (ulica, numer nieruchomości);
- dane ewidencyjne (nr działki, obręb ewidencyjny);
- rodzaj zabudowy (budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny);
- ilość wyrobów (jednostka - m²);
- stopień pilności wg „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”.

Uzyskane w trakcie inwentaryzacji dane wprowadzone zostały do Bazy Azbestowej, dostępnej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl.

Podczas wizyt na posesjach ankietier informował bezpośrednio o tematyce prowadzonych prac.

Przed przystąpieniem do prac inwentaryzacyjnych na terenie Gminy Łabiszyn zostały opublikowane plakaty informujące o zamiarze odwiedzin na terenie posesji.

Podsumowując, dołożono starań aby bazowa inwentaryzacja azbestu objęła wszystkie wyroby zlokalizowane na terenie Gminy Łabiszyn, a właściciele nieruchomości otrzymali pełną informację w zakresie tej tematyki.

6. ANALIZA ILOŚCI WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY ŁABISZYN

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie Gminy Łabiszyn wyroby zawierające azbest znajdują się na 963 posesjach.

Na terenie Gminy Łabiszyn do III stopnia pilności wymiany zaliczone zostało 96,4 % ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest. Ilość ta w ciągu kolejnych 5 lat powinna zostać poddana ponownej ocenie pod względem zaliczenia jej do danego stopnia pilności wymiany.

Azbest II stopnia pilności wymiany został zinwentaryzowany na 0,3 % powierzchni. W tym przypadku wymaga się przeprowadzenia ponownej oceny stanu w czasie do 1 roku.

Na terenie Gminy Łabiszyn zinwentaryzowano zaledwie 3,3 % wyrobów zawierających azbest ocenianych na I stopień pilności, przy którym wymagane jest pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.

Ocena stopnia pilności oraz termin przeprowadzenia ponownej oceny wynika z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089).

Wyroby zawierające azbest występują przeważnie na terenie posesji osób fizycznych (92 %), natomiast na terenach zarządzanych przez osoby prawne występuje tylko 8 % ogółu zinwentaryzowanych wyrobów.

Biorąc pod uwagę liczbę posesji na których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest należy stwierdzić, że największe ich nagromadzenie (minimum 50 posesji) występuje w miejscowościach: Annowo (52), Łabiszyn (207), Łabiszyn – Wieś (65), Nowe Dąbie (62), i Ojrzanowo (112).

Największa masa azbestu wykazana została w miejscowościach (minimum 200 Mg): Jabłówko, Lubostron, Łabiszyn, Łabiszyn Wieś i Nowe Dąbie.

Dane dotyczące wszystkich miejscowości przedstawiono na w formie tabelarycznej oraz na rycinach. Należy wyjaśnić, że masę wyrobów zawierających azbest przedstawiono według założenia wynikającego z Bazy Azbestowej www.bazaazbestowa.gov.pl, gdzie masę 1 m² wyrobów azbestowych oszacowano na 15 kg.

W związku z pozytywną opinią Rady Programowej "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii podjęło decyzję o korekcie wartości przelicznika stosowanego do określania ilości wyrobów zawierających azbest szacowanych pierwotnie przy użyciu jednostki m². Przed 28 czerwca 2019 r. przelicznik 1 m² = 11 kg był niewspółmiernie niski. Obecnie można założyć, że jest on wartością prawidłową, uśrednioną dla ogółu wyrobów.

Zmiana nastąpiła w odniesieniu do wyrobów o kodach W01 (płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie) oraz W02 (płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa).

Nowa wartość przelicznika 15 kg/m² jest domyślnie stosowana w systemie Bazy Azbestowej. Szacowana masa wyrobów W01 oraz W02 zinwentaryzowanych i wprowadzonych do systemu Bazy Azbestowej z uwzględnieniem jednostki m² uległa automatycznej korekcie w dniu 28.06.2019 r. Korekta dotyczy jedynie tych wyrobów, które na chwilę wprowadzenia korekty nie zostały w całości unieszkodliwione. Informacje dotyczące wyrobów już unieszkodliwionych nie podlegają zmianie.

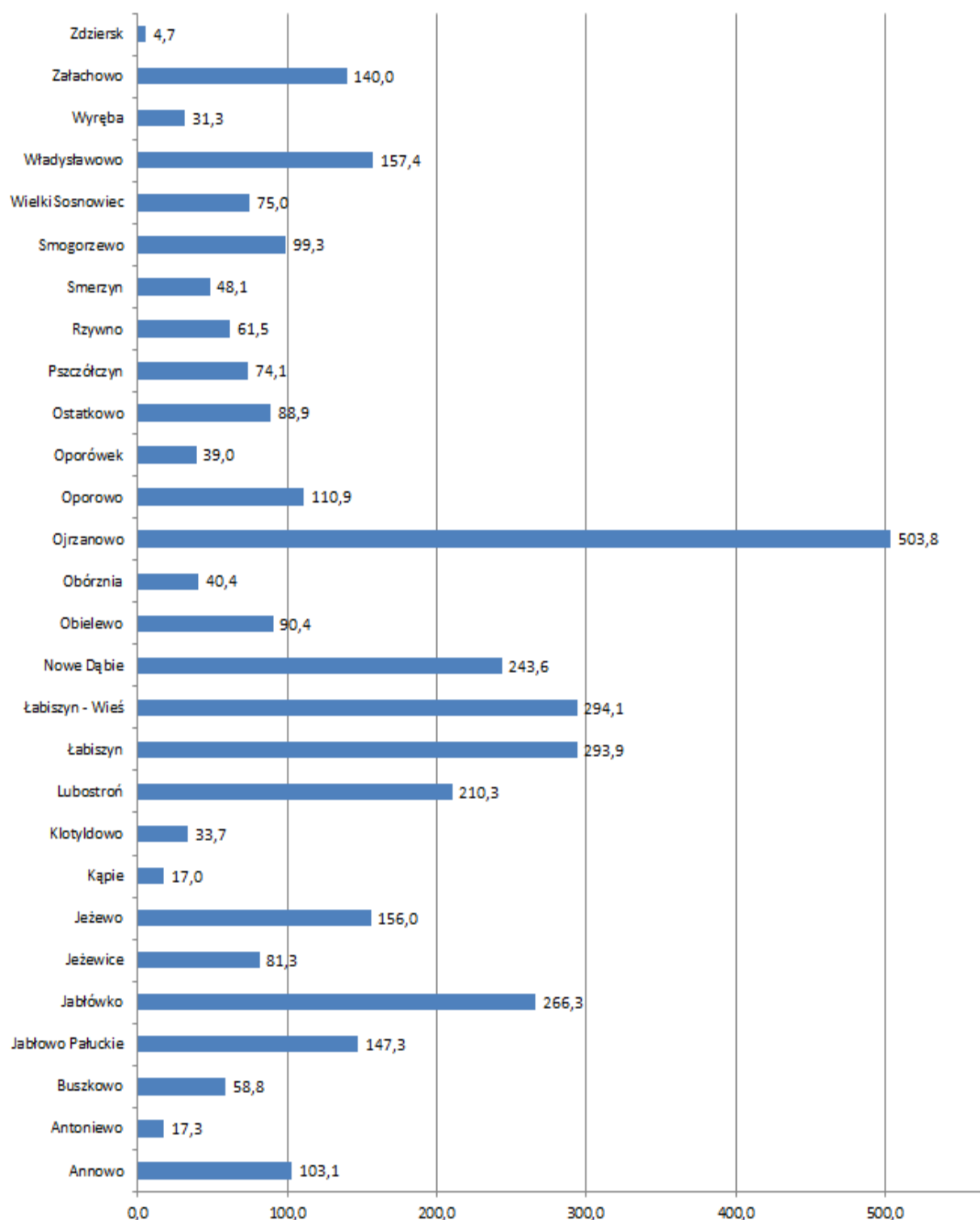
Poniżej przedstawiono dane o powierzchni i masie wyrobów zawierających azbest w podziale na miejscowości Gminy Łabiszyn. Informacje ujęto w formie tabelarycznej oraz na rycinie. Przeliczenie powierzchni na masę oparto o wytyczne ujęte w Bazie Azbestowej, gdzie masę 1 m² wyrobów azbestowych oszacowano na 15 kg. Na rycinie wskazano również liczbę posesji na których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest.

Tabela 1. Powierzchnia i masa wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn w rozbiciu na poszczególne miejscowości

Lp.	Miejscowość	ilość wyrobów zawierających azbest		I stopień		II stopień		III stopień	
		m ²	Mg*	m ²	Mg*	m ²	Mg*	m ²	Mg*
1.	Annowo	6 874,0	103,1	35,0	0,5	0,0	0,0	6 839,0	102,6
2.	Antoniewo	1 150,0	17,3	20,0	0,3	90,0	1,4	1 040,0	15,6
3.	Buszkowo	3 921,0	58,8	100,0	1,5	0,0	0,0	3 821,0	57,3
4.	Jabłowo Pałuckie	9 821,4	147,3	410,0	6,2	0,0	0,0	9 411,4	141,2
5.	Jabłówko	17 756,0	266,3	280,0	4,2	0,0	0,0	17 476,0	262,1
6.	Jeżewice	5 417,0	81,3	235,0	3,5	0,0	0,0	5 182,0	77,7
7.	Jeżewo	10 401,0	156,0	170,0	2,6	0,0	0,0	10 231,0	153,5
8.	Kąpie	1 130,0	17,0	170,0	2,6	0,0	0,0	960,0	14,4
9.	Klotyldowo	2 248,0	33,7	100,0	1,5	20,0	0,3	2 128,0	31,9
10.	Lubostroń	14 017,0	210,3	25,0	0,4	0,0	0,0	13 992,0	209,9
11.	Łabiszyn	19 593,0	293,9	910,0	13,7	0,0	0,0	18 683,0	280,2
12.	Łabiszyn - Wieś	19 607,0	294,1	1 310,0	19,7	0,0	0,0	18 297,0	274,5
13.	Nowe Dąbie	16 237,0	243,6	80,0	1,2	30,0	0,5	16 127,0	241,9
14.	Obielewo	6 024,0	90,4	100,0	1,5	0,0	0,0	5 924,0	88,9
15.	Obórznia	2 695,0	40,4	165,0	2,5	100,0	1,5	2 430,0	36,5
16.	Ojrzanowo	33 584,0	503,8	1 210,0	18,2	160,0	2,4	32 214,0	483,2
17.	Oporowo	7 393,0	110,9	130,0	2,0	0,0	0,0	7 263,0	108,9
18.	Oporówek	2 597,0	39,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 597,0	39,0
19.	Ostatkowo	5 929,0	88,9	150,0	2,3	0,0	0,0	5 779,0	86,7
20.	Pszczółczyn	4 940,0	74,1	120,0	1,8	200,0	3,0	4 620,0	69,3
21.	Rzywno	4 097,0	61,5	550,0	8,3	75,0	1,1	3 472,0	52,1
22.	Smerzyn	3 207,0	48,1	5,0	0,1	0,0	0,0	3 202,0	48,0
23.	Smogorzewo	6 619,0	99,3	220,0	3,3	0,0	0,0	6 399,0	96,0
24.	Wielki Sosnowiec	5 000,0	75,0	295,0	4,4	0,0	0,0	4 705,0	70,6
25.	Władysławowo	10 496,0	157,4	395,0	5,9	80,0	1,2	10 021,0	150,3
26.	Wyłęba	2 087,0	31,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2 087,0	31,3
27.	Załachowo	9 333,2	140,0	455,0	6,8	5,0	0,1	8 873,2	133,1
28.	Zdziersk	315,0	4,7	50,0	0,8	0,0	0,0	265,0	4,0
razem		232 488,6	3 487,3	7 690,0	115,4	760,0	11,4	224 038,6	3 360,6

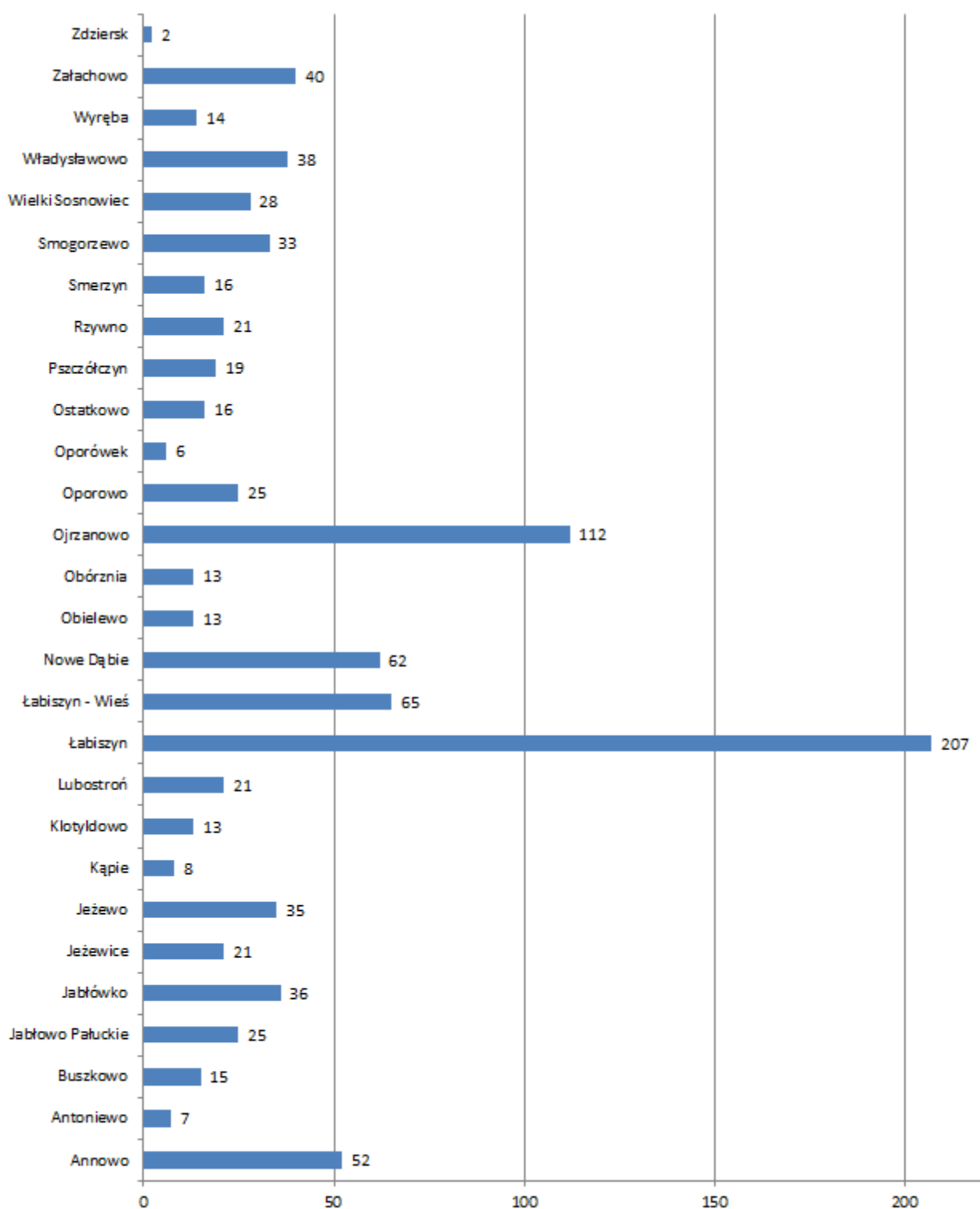
Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej i danych przekazanych przez mieszkańców

*-przy założeniu, że 1 m² wyrobów zawierających azbest ma masę 15 kg



**Ryc. 4. Masa wyrobów zawierających azbest (w Mg) ogółem
w rozbiciu na poszczególne miejscowości Gminy Łabiszyn**

Źródło: Opracowanie własne *-przy założeniu, że 1 m² wyrobów zawierających azbest ma masę 15 kg



Ryc. 5. Liczba posesji na których inwentaryzacja wykazała występowanie wyrobów zawierających azbest w rozbiu na poszczególne miejscowości Gminy Łabiszyn

Źródło: opracowanie własne

7. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY ŁABISZYN

Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego odpady zawierające azbest są przyjmowane przez dwa składowiska (Małocieczowo i Bycz – Teodorowo), a ceny ustalane są indywidualnie.

W zależności od opłacalności takiego rozwiązania należy wziąć pod uwagę możliwość unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na składowiskach do tego przystosowanych poza terenem województwa kujawsko - pomorskiego.

Lokalizację składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest na tle położenia województwa kujawsko - pomorskiego przedstawiono na kolejnej rycinie.

W załączniku do niniejszego opracowania zamieszczono również wykaz wszystkich składowisk odpadów wraz ze wskazaniem ich zarządców.



Ryc. 6. Lokalizacja składowisk odpadów zawierających azbest

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazaazbestowa.gov.pl

Na przestrzeni ostatnich lat Gmina Łabiszyn uczestniczyła w konkursach organizowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, których celem było wsparcie właścicieli i zarządców nieruchomości w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Poniżej przedstawiono fragment wiadomości w tej sprawie, dotyczący 2019 r.

» Dla Mieszkańców » Aktualności » AZBEST- dotacje

DLA MIESZKAŃCÓW
 Kultura
 Sport i rekreacja
 Zdrowie i bezpieczeństwo
 Związki i stowarzyszenia (NGO)
 Urzędy i instytucje
 Oświata
 Karta Dużej Rodziny (KDR)
 Strategia rozwoju miasta
 Rodzina 500+

AZBEST- DOTACJE



UWAGA !!!
 Trwa nabór wniosków na
 „Demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów
 zawierających **azbest** z terenu Gminy Łabiszyn”



Termin złożenia wniosku
 do dnia
15.03.2019 r.

Szczegóły na stronie internetowej
bip.labiszyn.pl
 (zakładka: ochrona środowiska, ogłoszenie nr 4)

52 3844 052 wew. 28

Ryc. 7. Fragment strony internetowej informującej o naborze wniosków na demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.labiszyn.pl

Zebrano dane o masie odpadów zawierających azbest, które zostały unieszkodliwione w latach 2015-2020. Podano również koszt tych prac. Obie informacje uszczegółowiono, mając na uwadze, że część prac obejmowała demontaż, transport i unieszkodliwienie, a część wyłącznie transport i unieszkodliwienie.

Tabela 2. Koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn w latach 2015-2020

rok	transport i utylizacja		demontaż transport i utylizacja		suma	
	masa (Mg)	koszt (zł)	masa (Mg)	koszt (zł)	masa (Mg)	koszt (zł)
2020	83,50	32 565,00	1,30	715,00	84,80	33 280,00
2019	106,89	35 808,15	4,439	2 219,50	111,329	38 027,65
2018	71,39	20 701,94	1,20	600,00	72,59	21 301,94
2017 (po nawałnicy)	147,16	48 563,79	12,04	7 208,97	159,20	55 772,76
2017	117,82	34 167,51	5,76	2 823,38	123,58	36 990,89
2016	99,88	33 958,18	21,16	10 793,13	121,04	44 751,31
2015	124,65	42 944,42	21,12	11 789,77	145,77	54 734,19
RAZEM: 2015 - 2020	751,29	248 708,99	67,01	36 149,75	818,30	284 858,74

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Łabiszynie

Koszt unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest w latach 2015-2020 wyniósł 284 858,74 zł. Unieszkodliwiono 818,30 Mg. Oznacza to, że ogólny koszt prac za jedną tonę wyniósł 348,11 zł. Przy czym:

- prace w pełnym zakresie tj. demontażu, transportu i unieszkodliwienia objęły 67,01 Mg za kwotę 36 149,75 zł czyli średnio 539,44 zł za tonę,
- prace obejmujące wyłącznie transport i unieszkodliwienie objęły 751,29 Mg za kwotę 248 708,99 zł czyli średnio 331,04 zł za tonę.

Na podstawie powyższych danych, a także kosztów oferowanych przez firmy zajmujące się demontażem, transportem i unieszkodliwieniem odpadów zawierających azbest, danych z gmin, opracowań tematycznych oraz doświadczenia autorów opracowania oszacowano koszty związane z eliminacją azbestu z obszaru Gminy Łabiszyn w okresie obowiązywania niniejszego programu.

Stwierdzono, że:

- **koszt transportu i unieszkodliwienia** przygotowanych do odbioru 1 Mg wyrobów zawierających azbest nie powinien przekroczyć **350 zł/Mg**,
- **koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia** 1 Mg odpadów zawierających azbest oszacowano na poziomie **550 zł/Mg**.

Należy zaznaczyć, że podane ceny są szacunkowe, a faktyczny koszt prowadzonych działań będzie w danym roku zależny od cen przedstawianych przez przedsiębiorców oferujących daną usługę, kosztów przyjęcia odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów, masy odpadów przewidzianych do odbioru oraz organizacji prac.

Mając jednak na uwadze, że niniejszy Program jest wieloletni, nie można wykluczyć zmiany warunków, dlatego oszacowano koszty na wskazanym poziomie. W przypadku, gdy koszt odbioru w danym roku będzie niższy, możliwe będzie przyspieszenie prac zaplanowanych na kolejne lata lub oszczędności finansowe. Natomiast gdyby faktyczne koszty były wyższe niż założone należy rozważyć możliwości wyższego dofinansowania działań.

Wielkość dotacji oferowanych przez poszczególne organy, m.in. przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu lub Gminę Łabiszyn ustalana będzie corocznie stąd nie można jednoznacznie wskazać jaka ona będzie.

Koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty z środków własnych właścicieli nieruchomości, środków Gminy Łabiszyn, dotacji i pozostałych funduszy ochrony środowiska.

Z informacji uzyskanych podczas przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wynika, że dominują wyroby obecnie użytkowane, stanowiące pokrycia budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Masa wyrobów składowanych jest niewielka. Zaznaczyć należy, że większość tych wyrobów nie jest odpowiednio przygotowana do odbioru przez wyspecjalizowaną firmę. Często wyroby są tylko prowizorycznie zabezpieczone, a w chwili odbioru konieczne będzie ich profesjonalne przygotowanie.

Dlatego z praktycznego punktu widzenia można przyjąć założenie, że podejmując się oszacowania kosztów prac związanych ze stopniowym usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn należy brać pod uwagę całkowity koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia 1 Mg odpadów azbestowych, tj. 550 zł. Niemniej jednak przedstawiono symulację kosztów uwzględniającą wyłącznie transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.

Koszt unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest przedstawiono wg założenia wynikającego z Bazy Azbestowej www.bazaazbestowa.gov.pl, gdzie masę 1 m² wyrobów azbestowych oszacowano na 15 kg.

Na terenie Gminy Łabiszyn do unieszkodliwienia pozostało 3 487,3 Mg wyrobów zawierających azbest.

Tabela 3. Szacunkowe koszty związane wyłącznie z transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn w rozbiciu na przedziały czasowe

przedział czasowy	wyroby przewidziane do unieszkodliwienia		koszt transportu i unieszkodliwienia
	procent ogółu (%)	masa (Mg)	(zł)*
2021 - 2023	15 %	523,1	183 083
2024 - 2027	35 %	1 220,6	427 194
2028 - 2032	50 %	1 743,7	610 278
RAZEM: 2021 - 2032	100 %	3 487,3	1 220 555

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji, przyjęto założenie, że demontaż, transport i unieszkodliwienie 1 Mg wyrobów zawierających azbest to 350 zł

Koszt wyłącznie transportu i unieszkodliwienia wszystkich wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych w Gminie Łabiszyn wyniesie 1 220 055 zł.

Jednak przy założeniu, że całość wyrobów będzie objęta demontażem, transportem i unieszkodliwieniem to koszt ten wyniesie 1 918 015 zł.

Tabela 4. Szacunkowe koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn w rozbiciu na przedziały czasowe

przedział czasowy	wyroby przewidziane do unieszkodliwienia		koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia
	procent ogółu (%)	masa (Mg)	(zł)*
2021 - 2023	15 %	523,1	287 702
2024 - 2027	35 %	1 220,6	671 305
2028 - 2032	50 %	1 743,7	959 008
RAZEM: 2021 - 2032	100 %	3 487,3	1 918 015

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji, przyjęto założenie, że demontaż, transport i unieszkodliwienie 1 Mg wyrobów zawierających azbest to 550 zł

Przy czym należy zauważyć, że perspektywa działania do 2032 r. jest na tyle odległa, że czynników zmieniających obecne wyliczenia może być wiele. W związku z tym końcowy koszt realizacji zadań może się zmienić.

Wyliczanie ewentualnej utylizacji rur zawierających azbest zostało pominięte gdyż najbardziej ekonomicznym rozwiązaniem jest pozostawienie rur w ziemi i budowa nowej sieci. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31) takie rozwiązanie jest dopuszczalne:

- § 7. 1. Rury azbestowo - cementowe i elementy wyłączonych z użytkowania instalacji sieci: ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych podziemnych zawierających rury azbestowo – cementowe, zainstalowane przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, zwane dalej „rurami azbestowo – cementowymi”, pozostawia się w ziemi bez ograniczeń czasowych z zastrzeżeniem ust. 2,
2. Rury azbestowo – cementowe mogą być pozostawione w ziemi w przypadku, gdy ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych, w szczególności gdy rury azbestowo – cementowe są położone poniżej użytkowanych instalacji,
 3. Pozostawienie w ziemi, w przypadku spełnienia warunków określonych w ust. 1, rur azbestowo - cementowych wymaga oczyszczenia z wyrobów zawierających azbest miejsc usytuowania studzienek rewizyjnych i innych elementów infrastruktury, gdzie jest możliwy kontakt człowieka z wyrobami zawierającymi azbest.

8. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY ŁABISZYN

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację na terenie Gminy Łabiszyn, w zakresie występowania wyrobów zawierających azbest. Projekt jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć podczas planowania prac związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest oraz w procesie pozyskiwania środków finansowych na ten cel.

Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Łabiszyn.

Cele zapisane w opracowanym dokumencie dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie działań proekologicznych przez osoby fizyczne i prawne.

Założenia opracowanego dokumentu opierają się na pięciu głównych zadaniach, które ukazują możliwość rozłożenia w czasie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest, przy jednoczesnym wyeliminowaniu, bądź bardzo znacznym ograniczeniu zagrożeń zdrowia człowieka.

Tabela 5. Główne założenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn

Lp.	Główne założenia Programu	Szczegóły
1	Prowadzenie działań, mających na celu zharmonizowanie aktów prawa: – miejscowego, – gminnego (uchwały, regulaminy) z przepisami: – wojewódzkimi (WFOŚiGW), – krajowymi (POKzA, ustawy, rozporządzenia), – z aktami prawa Unii Europejskiej.	– uchwalenie Programu usuwania azbestu, – ustalenie zasad demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu na terenie Gminy Łabiszyn, – ustalenie zasad przyznawania dotacji celowych do kosztów utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, – wyznaczenie w Urzędzie Miejskim w Łabiszynie koordynatora Programu.
2	Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych, w celu podnoszenia świadomości i wiedzy na temat wyrobów zawierających azbest	– uczestniczenie koordynatora Programu i innych pracowników administracji publicznej w szkoleniach dotyczących likwidacji azbestu, – organizowanie lokalnych szkoleń informacyjnych i edukacyjnych dla zainteresowanych mieszkańców Gminy Łabiszyn w ramach realizacji Programu, – przekazywanie informacji na temat realizacji Programu i regulaminów mieszkańcom Gminy Łabiszyn (strona www, ulotki, artykuły prasowe, spotkania, szkolenia, informacje pisemne do konkretnych właścicieli nieruchomości posiadających azbest według ankiet inwentaryzacyjnych).
3	Prowadzenie zadań administracyjnych mających na celu usuwanie azbestu oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych	– organizacja zamówień publicznych dotyczących demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu na wyznaczonych składowiskach, – organizacja składania wniosków do Urzędu Miejskiego w Łabiszynie przez właścicieli azbestu.
4	Prowadzenie monitoringu realizacji Programu w postaci sukcesywnego uzupełniania Bazy Azbestowej dostępnej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl	– bieżące wprowadzanie danych inwentaryzacyjnych (przyjmowanie zgłoszeń i informacji o azbecie na terenie Gminy Łabiszyn), – aktualizacja dokumentacji w miarę potrzeb.
5	Ocena narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. W razie potrzeby proponuje się współpracę z Ośrodkiem Referencyjnym Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem	– kontrola poprawności działania podmiotów zajmujących się usuwaniem azbestu z terenu Gminy Łabiszyn - zwłaszcza demontażem i transportem azbestu z terenu Gminy (ocena narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

8.1. Obowiązki Gminy Łabiszyn

W Urzędzie Miejskim w Łabiszynie po uchwaleniu Programu usuwania azbestu należy wyznaczyć koordynatora wdrażania Programu, co umożliwi uruchomienie procedur niezbędnych do przyspieszenia procesu usuwania azbestu.

Podejmowane działania, mające na celu usuwanie azbestu z obszaru analizowanej jednostki oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych powinny dążyć do:

- określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest w kolejnych latach – w miarę postępu prac,
- przyspieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – poprzez informowanie właścicieli i zarządców nieruchomości o obowiązkach w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- zwiększenia aktywności jednostki samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

Konieczne jest prowadzenie monitoringu skutków realizacji postanowień niniejszego dokumentu w odniesieniu do jego wpływu na środowisko, ład przestrzenny czy zdrowie człowieka. Proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianego Programu był przeprowadzany w powiązaniu z coroczną aktualizacją stanu i jakości wyrobów zawierających azbest.

W zależności od określonego stopnia pilności wymiany wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na obszarze analizowanej jednostki, należy ponownie przeprowadzić ocenę wyrobów zawierających azbest. Obowiązek oceny przypisany jest właścicielowi nieruchomości na której znajduje się wyrób zawierający azbest, a Gmina Łabiszyn może prowadzić kompleksowe lub częściowe działania w tym zakresie (przykładem czego jest przeprowadzona na zlecenie Gminy Łabiszyn całościowa aktualizacja inwentaryzacji).

W przypadku kiedy azbest został oceniony jako I stopień pilności wymiany wymaga się jego bezzwłocznego usunięcia. W tym przypadku priorytetowym zadaniem Gminy Łabiszyn powinno być dotarcie do właścicieli posesji, na których znajduje się azbest I stopnia pilności wymiany i poinformowanie ich o konieczności wymiany, zasadach bezpiecznego demontażu, transportu i unieszkodliwienia oraz możliwościach dofinansowania tego przedsięwzięcia. Informację taką mieszkańcy otrzymywali już w trakcie inwentaryzacji na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu.

Po roku od przeprowadzonej inwentaryzacji konieczne jest przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, w przypadku wyrobów zaklasyfikowanych do II stopnia pilności wymiany.

W ciągu kolejnych 5 lat należy ponownie ocenić stan wyrobów zawierających azbest zaklasyfikowanych jako III stopień pilności wymiany.

Burmistrz Łabiszyna wprowadza dane dotyczące wyrobów zawierających azbest do Bazy Azbestowej znajdującej się pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl, która służy do zapisywania, przechowywania i odczytywania danych w postaci cyfrowej.

Bieżące wpisywanie danych dotyczących gospodarowania wyrobami azbestowymi do Bazy Azbestowej jest realizacją obowiązku przekazywania do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, informacji do Urzędu Marszałkowskiego o ilości usuniętego azbestu. Powyższe wynika z Obwieszczenia Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450).

Gmina Łabiszyn powinna także prowadzić działania edukacyjne oraz kontrolne mające na uwadze ocenę narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. Należy do tego celu wykorzystać możliwe media, np. w postaci informacji na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Łabiszynie, informacji w prasie lokalnej, ulotek informacyjnych do pobrania w Urzędzie bądź wysyłki ulotek informacyjnych.

Zakłada się powierzanie zadań z zakresu usuwania i zagospodarowania odpadów wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa ekologicznego – wyeliminuje to przedostawanie się pyłów azbestowych do powietrza przy demontażu. Demontaż i transport azbestu powinny odbywać się z zastosowaniem specjalistycznych zabezpieczeń, bez możliwości ich przemieszczania się.

Do kwestii ograniczających negatywne oddziaływanie związanych z usuwaniem i transportem wyrobów zawierających azbest należą:

- edukacja ekologiczna mieszkańców o szkodliwości samowolnego, samodzielnego usuwania azbestu oraz jego „dzikiego” składowania,
- zabezpieczenie techniczne sprzętu i miejsca w czasie realizacji przedsięwzięcia,
- odpowiednie zabezpieczenie osób pracujących przy demontażu pokryć azbestowych,
- odpowiednie zabezpieczenie azbestu podczas przewozu na miejsce składowania.

Zapewnienie prawidłowego postępowania wyeliminuje możliwość ich dostawiania się do poszczególnych komponentów środowiska. Unieszkodliwienie azbestu odbywa się poprzez składowanie na składowiskach odpadów do tego celu przystosowanych. Zostały one wymienione w załączniku do niniejszego opracowania.

Zadaniem Burmistrza Łabiszyna będzie wygospodarowanie środków finansowych na wsparcie dla właścicieli nieruchomości usuwających azbest z posesji. W przypadku braku środków własnych Gminy Łabiszyn konieczne będzie pozyskiwanie środków zewnętrznych (np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Powiat Żniński) na realizację prac związanych z unieszkodliwieniem azbestu oraz koordynacja tego procesu poprzez organizację zamówień, w celu przeprowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu.

8.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości

Do obowiązków właściciela nieruchomości, użytkownika wieczystego lub zarządcy nieruchomości należy inwentaryzacja wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na jego nieruchomości.

Corocznie w terminie do dnia 31 stycznia osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, powinna przedłożyć wynik inwentaryzacji Burmistrzowi Łabiszyna, a przedsiębiorcy i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą - Marszałkowi Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa osobą odpowiedzialną za ocenę stanu technicznego wyrobów zawierających azbest jest właściciel lub zarządca budowli, instalacji, urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie takie wyroby się znajdują.

Na właścicielu lub zarządcy budynku lub instalacji spoczywa też obowiązek odpowiedniego oznakowania pomieszczeń, w których znajdują się wyroby azbestowe,

opracowania i wywieszenia w odpowiednim miejscu informacji ostrzegawczej o zagrożeniu azbestowym oraz zaznaczenie na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami azbestowymi.

Bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest, w sposób niezagrażający zdrowiu bądź życiu ludzi jest dopuszczane do 31 grudnia 2032 roku. Po tym terminie nie jest możliwe użytkowanie wyrobów zawierających azbest.

Demontaż i transport wyrobów zawierających azbest właściciel nieruchomości zleca odpowiedniemu podmiotowi. Przed rozpoczęciem prac związanych z wymianą pokrycia dachowego właściciel nieruchomości powinien złożyć zgłoszenie zamiaru rozpoczęcia robót niewymagających pozwolenia na budowę. Zgłoszenia dokonuje się w Starostwie Powiatowym w Żninie do Wydziału Urbanistyki i Architektury (Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 z późn. zm.).

Roboty można rozpocząć jeżeli organ administracji architektoniczno-budowlanej w ciągu 21 dni od daty złożenia zgłoszenia nie skorzysta z prawa do wniesienia sprzeciwu nie później niż po upływie 3 lat od określonego zgłoszenia terminu ich rozpoczęcia (na podstawie Art. 30 ust. 5 ust ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane:).

8.3. Obowiązki wykonawcy robót

Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek prac remontowo - budowlanych przez samych właścicieli nieruchomości nie posiadających odpowiedniego przeszkolenia.

Na prowadzenie transportu odpadów azbestowych mają pozwolenie odpowiednie podmioty i tylko one mogą wykonywać prace w tym zakresie.

Zasady postępowania jakie powinien uwzględnić wykonawca przy planowaniu prac związanych z zabezpieczeniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest określają odpowiednie rozporządzenia, które mówią, że m. in. należy:

- zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089):
 - w terminie co najmniej 7 dni roboczych przed rozpoczęciem robót dokonać zgłoszenia ich przez wykonawcę Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Żninie, Okręgowemu Inspektorowi Pracy w Bydgoszczy oraz Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Żninie,
 - wykonawca robót jest zobowiązany wydać zleceniodawcy pisemne zaświadczenie o prawidłowości prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, a zleceniodawca (właściciel obiektu) zobowiązany jest przechowywać to oświadczenie przez okres co najmniej 5 lat.
- przedłożyć Burmistrzowi Łabiszyna informację o usuniętych wyrobach zawierających azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest

oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).

Należy pamiętać, że prowadzone prace powinny uniemożliwiać emisję azbestu do środowiska oraz minimalizować pylenie. Zdemontowane odpady muszą być codziennie zabezpieczane i magazynowane w niedostępnym dla osób postronnych miejscu. Dodatkowo prowadzący demontaż musi w strefie prac w widocznym miejscu umieścić tablice informacyjne „Uwaga! Zagrożenie azbestem”.

9. HARMONOGRAM ZADAŃ W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ

Harmonogram działań realizowanych przez Gminę Łabiszyn w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz ochrony przed jego szkodliwością przedstawia kolejna tabela.

Tabela 6. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu z terenu Gminy Łabiszyn

termin realizacji rok	opis zadania
2021	Opracowanie Programu opartego o pełną aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest
	Przyjęcie Programu uchwałą Rady Miejskiej w Łabiszynie
	Dotarcie do właścicieli nieruchomości, na których inwentaryzacja wykazała występowanie wyrobów azbestowych ocenionych na I stopień pilności - poinformowanie właścicieli o konieczności unieszkodliwienia wyrobów
	Prowadzenie edukacji ekologicznej – informowanie mieszkańców o prawidłowych zasadach gospodarki odpadami azbestowymi, zapoznanie mieszkańców z dokumentem
2021 – 2023 3 lata	Coroczny monitoring realizacji Programu połączony z aktualizacją masy i stanu wyrobów zawierających azbest
	Bieżąca aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje i organy
	Aktualizacja założeń dokumentu w miarę potrzeb
	Prowadzenie edukacji ekologicznej
	Usunięcie 15 % ilości wyrobów zawierających azbest
	Bezwzględne usunięcie azbestu I stopnia pilności
	Ponowna ocena azbestu II stopnia pilności wymagana w czasie 1 roku od przeprowadzenia inwentaryzacji
2024 - 2027 4 lata	Coroczny monitoring realizacji Programu połączony z aktualizacją masy i stanu wyrobów zawierających azbest
	Coroczna aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje

termin realizacji rok	opis zadania
	Aktualizacja założeń dokumentu w miarę potrzeb
	Prowadzenie edukacji ekologicznej
	Usunięcie 35 % ilości odpadów azbestowych
	Przeprowadzenie ponownej oceny stanu azbestu III stopnia pilności w terminie 5 lat
2028 - 2032 5 lat	Coroczny monitoring realizacji Programu połączony z aktualizacją masy i stanu wyrobów zawierających azbest
	Coroczna aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje
	Aktualizacja założeń dokumentu w miarę potrzeb
	Prowadzenie edukacji ekologicznej
	Usunięcie 50 % ilości odpadów azbestowych

Źródło: opracowanie własne

10. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW AZBESTOWYCH

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych.

Do 2032 roku należy z terenu Gminy Łabiszyn usunąć wszystkie wyroby zawierające azbest. Nie będzie to możliwe bez finansowego wsparcia właścicieli nieruchomości, ich zarządców lub użytkowników.

Pomoc finansową należy zapewnić zwłaszcza w części dotyczącej transportu i unieszkodliwiania azbestu oraz w miarę posiadanych środków, demontażu pokryć dachowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem z terenu Gminy Łabiszyn wyrobów zawierających azbest.

Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki własne Gminy Łabiszyn, środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, środki Powiatu Żnińskiego, środki własne właścicieli nieruchomości, środki własne inwestorów prywatnych, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Zgodnie z zapiskami „POKzA”:

„... Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty: ze środków własnych gminy, środków właścicieli nieruchomości, przy udziale dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy ...”.

„... Wsparcie finansowe usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych powinno być koordynowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego ...”.

Gmina Łabiszyn powinna wspierać organizacyjnie i finansowo działania mieszkańców, którzy zdecydują się usunąć pokrycia dachowe, zawierające w swym składzie azbest. Dofinansowanie działań demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu poszczególnych nieruchomości jest zależne od możliwości finansowych jednostki i środków finansowych zarezerwowanych w budżecie. Pomoc ta powinna mieć formę dopłaty do demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu. Warunkiem otrzymania kredytu lub dotacji byłoby przestrzeganie zasad ustalonych w regulaminie dofinansowania transportu i unieszkodliwiania azbestu.

10.1. Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Ich działanie opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024.

Celem generalnym systemu Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki niskoemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Jednym z programów realizowanych przez NFOŚiGW we współpracy z funduszami wojewódzkimi, w tym z NFOSiGW w Toruniu jest „**Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest**”. Budżet programu na lata 2019-2023 wynosi 100 mln zł na finansowanie dotacyjne. W skali kraju w 2019 r. zawarto 15 umów udostępnienia środków na udzielanie dotacji w kwocie 48 679 tys. zł na realizację w latach 2019-2020 przedsięwzięć polegających na demontażu, zbiórce, transporcie i unieszkodliwieniu odpadów zawierających azbest. W kolejnych latach planowana jest kontynuacja realizacji Programu.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu udziela dotacji w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania (przekazania na składowisko).

Celem programu jest wspomaganie oczyszczania województwa kujawsko - pomorskiego azbestu poprzez dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Szczegółowe informacje dotyczące dofinansowania, jak i dokładne terminy składania wniosków w latach kolejnych można będzie znaleźć na stronie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

10.2. Kredyty oferowane przez banki

Jednostki samorządowe mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków oddziałów bankowych, udzielających kredytów

proekologicznych. Przedmiotem kredytowania mogą być inwestycje dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest, m.in. wymiana powierzchni dachowych azbestowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (z kredytu mogą być finansowane koszty demontażu, unieszkodliwienia, zakupu i montażu nowego pokrycia dachu lub elewacji).

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe oraz prywatni inwestorzy każdorazowo i indywidualnie powinni dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

BIBLIOGRAFIA

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in. dokumenty, akty prawne oraz informacje publikowane przez instytucje:

- 1) Program Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032
- 2) Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2020 r., poz. 1680)
- 3) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)
- 4) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.).
- 5) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 z późn. zm.)
- 6) Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 10).
- 7) Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.)
- 8) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31)
- 9) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. (Dz. U. z 2005 r., Nr 162, poz. 1089)
- 10) Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450)
- 11) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r., Nr 216, poz. 1824)
- 12) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286).
- 13) Strona internetowa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie – www.nfosigw.gov.pl
- 14) Strona internetowa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu – www.wfos.torun.pl
- 15) Baza Azbestowa - narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest – www.bazaazbestowa.gov.pl
- 16) Dane Głównego Urzędu Statystycznego – www.stat.gov.pl
- 17) Strona internetowa Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii – <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie>
- 18) Dane Urzędu Miejskiego w Łabiszynie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Powierzchnia i masa wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn w rozbiu na poszczególne miejscowości	17
Tabela 2. Koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn w latach 2015-2020.....	21
Tabela 3. Szacunkowe koszty związane wyłącznie z transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn w rozbiu na przedziały czasowe	23
Tabela 4. Szacunkowe koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn w rozbiu na przedziały czasowe	23
Tabela 5. Główne założenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn	25
Tabela 6. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu z terenu Gminy Łabiszyn	29

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych	6
Ryc. 2. Możliwe lokalizacje materiałów zawierających azbest w budynku	11
Ryc. 3. Fragment strony internetowej informującej o inwentaryzacji wyrobów zawierającej azbest prowadzonej równocześnie z inwentaryzacją zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.....	14
Ryc. 4. Masa wyrobów zawierających azbest (w Mg) ogółem.....	18
Ryc. 5. Liczba posesji na których inwentaryzacja wykazała występowanie wyrobów zawierających azbest w rozbiu na poszczególne miejscowości Gminy Łabiszyn	19
Ryc. 6. Lokalizacja składowisk odpadów zawierających azbest.....	20
Ryc. 7. Fragment strony internetowej informującej o naborze wniosków na demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn	21

SPIS SKRÓTÓW

GUS – Główny Urząd Statystyczny,
itp. – i tym podobne,
kg – kilogram,
Mg – Megagram (tona),
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
nr – numer,
POKzA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu,
poz. – pozycja,
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
wg – według,
ze zm. – ze zmianami.

ZAŁĄCZNIKI

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania.
2. Wzór – Informacja o wyrobach zawierających azbest.
3. Wzór – ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.
4. Wykaz składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest.

**Załącznik nr 1 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających
azbest dla Gminy Łabiszyn**

WZÓR

**OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA**



Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.
Oznakowanie wzorowane na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478 EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

Załącznik nr 2 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres
3. Rodzaj zabudowy³⁾
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾
8. Stopień pilności⁷⁾
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾
 - nazwa i numer dokumentu
 - data ostatniej aktualizacji
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu
8. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁹⁾

Data

(podpis)

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno – gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu.
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest z dnia 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę dokumentu oraz datę jego ostatecznej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 3 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn

WZÓR

OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Nazwa miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Rodzaj zabudowy¹

Numer działki ewidencyjnej / obrębu ewidencyjnego²

Nazwa, rodzaj wyrobu³

Ilość wyrobu⁴

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. <1 000 kg/m ³)	25	
4	pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej		
21	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	0	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA

W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności

Stopień I – od 120 punktów

(wymagane pilne usunięcie, wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie)

Stopień II – od 95 punktów do 115 punktów

(wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku)

Stopień III – do 90 punktów

(wymagana ocena w terminie do 5 lat)

Oceniający
nazwisko i imię

Właściciel / Zarządca
podpis

miejsceowość / data

adres lub pieczęć z adresem

Objaśnienia

- Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo - cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo - cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo - kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo - kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- Ilość wyrobów zawierających azbest podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny, jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 4 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn

Wykaz składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu	Gmina Polkowice	Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. ul. Dąbrowskiego 2 59-100 Polkowice
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie	Gmina Trzebnica	GZGK TRZEBNICA-ERGO Sp. z o. o. Pl. Piłsudskiego 1 55-100 Trzebnica
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE			
3.	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Małociechowo	Gmina Pruszcz	ECO-POL Sp. z o.o. ul. Dworcowa 9 86-120 Pruszcz
4.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Bycz, gm. Piotrków Kujawski	Gmina Piotrków Kujawski	Zakład Instalacji Sanitarnych Utylizacja Odpadów Władysław Lewandowski Sp. z o.o. ul. Marszałkowska 18/8 00-590 Warszawa
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
5.	Składowisko Odpadów Azbestowych w Srebrzyszczu	Gmina Chełm	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie, ul. Ks. Piotra Skargi 11 22-100 Chełm
6.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Piaski	Gmina Kraśnik	EKO-AZBEST Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 14 23-200 Kraśnik
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
7.	Składowisko odpadów zawierających azbest	Gmina Gorzów Wielkopolski	INNEKO Sp. z o.o. ul. Teatralna 49 66-400 Gorzów Wielkopolski
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
8.	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Pukininie	Gmina Rawa Mazowiecka	ZGO AQUARIUM Sp. z o.o. ul. Katowicka 20 96-200 Rawa Mazowiecka
9.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Eko Radomsko Sp. z o.o. (Płoszów)	Gmina Radomsko	Eko-Radomsko Sp. z o.o. ul. Narutowicza 58 97-500 Radomsko
10.	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (Młynisko)	Gmina Biała	Eko-Radomsko Sp. z o.o. ul. Narutowicza 58 97-500 Radomsko
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
11.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Ujkwie Starym	Gmina Bolesław	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Osadowa 1 32-329 Bolesław
12.	Składowisko (Tarnów)	Miasto Tarnów	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Kwiatkowskiego 9 33-101 Tarnów
13.	Składowisko odpadów zawierających azbest Oświęcim	Miasto Oświęcim	Miejsko-Przemysłowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o. ul. Nadwiślańska 46 32-600 Oświęcim

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
14.	Regionalny Zakład Gospodarki Odpadami w miejscowości Rachocin	Gmina Sierpc	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp. z o.o. ul. Traugutta 33 09-200 Sierpc
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE			
brak składowisk			
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
15.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Kozodrzy	Gmina Ostrów	Gminny Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Ostrów 225 39-103 Ostrów
16.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Futory	Gmina Oleszyce	Zakład Usług Komunalnych i Rolniczych Sp. z o.o. ul. Rynek 1 37-630 Oleszyce
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
17.	Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Miastkowo	Gmina Miastkowo	Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. ul. Akademicka 22 18-400 Łomża
18.	Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze	Gmina Zambrów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zambrowie ul. Polowa 19 18-300 Zambrów
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
19.	Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. Gdańsk Szadółki	Gmina Gdańsk	Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk
20.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.	Gmina Chojnice	Zakład Zagospodarowania Odpadów NOWY DWÓR Sp. z o.o. Nowy Dwór 35 89-620 Chojnice
21.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała	Gmina Kwidzyn	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8 82-500 Kwidzyn
22.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bierkowie	Gmina Słupsk	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku ul. Szczecińska 112 76-200 Słupsk
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
23.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Świętochłowicach	Gmina Świętochłowice	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76 41-608 Świętochłowice
24.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Sosnowcu	Miasto Sosnowiec	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Sosnowcu ul. Grenadierów 21 41-216 Sosnowiec
25.	Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonym sektorem III dla składowania odpadów zawierających azbest Knurów	Miasto Knurów	PPHU KOMART Sp. z o.o. ul. Szybowa 44 44-194 Knurów
26.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest	Miasto Jastrzębie - Zdrój	COFINCO-POLAND Sp. z o.o. ul. Graniczna 29 40-956 Katowice

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
	Jastrzębie Zdrój		
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE			
27.	Składowisko odpadów zawierających azbest Dobrów	Gmina Tuczępy	ŚRODOWISKO i INNOWACJE Sp. z o.o. Dobrów 8 28-142 Tuczępy
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO - MAZURSKIE			
28.	Zakład Zagospodarowania Odpadów w m. Wysieka	Gmina Bartoszyce	Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. ul. Zbożowa 8 11-200 Bartoszyce
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
29.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Konin	Miasto Konin	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sulańska 11 62-510 Konin
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE			
30.	Regionalny Zakład Odzysku Odpadów w Sianowie Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Miasto Sianów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5 75-724 Koszalin
31.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Dalsze	Gmina Myślibórz	EKO-MYŚL Sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bazaazbestowa.gov.pl